

## บทที่ 1 บทนำ

### ภูมิหลัง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 1) กล่าวว่าโลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว คือคุณภาพของคน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ทัศนคติที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้เป็นคนที่มีจิตคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พุทธศักราช 2542 มีสาระสำคัญทั้งสิ้น 9 หมวด ในหมวด 6 มาตรา 48 ได้ระบุให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีมีการศึกษาและวิเคราะห์ตนเอง (SSR: self-study report, SAR: self-assessment report) เสนอมายังสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อผู้ประเมินภายนอกไปประเมินสถานศึกษา จากรายงานการประเมินตนเอง/รายงานประจำปีของสถานศึกษาเป็นสำคัญ และเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรับรองการประกันคุณภาพภายนอก (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542 หน้า18) การจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามมาตรฐานดังกล่าวนั้นสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิหรือแหล่งข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญของทุกฝ่ายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ในการนำข้อมูลจากสถานศึกษาไปใช้เพื่อการวางแผน การบริหารงานและการปฏิบัติงาน ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งในปัจจุบันตาม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา ในมาตรา 39 ได้ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณสมบัติที่ดี เป็นเครื่องมือสำคัญในการใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างรอบคอบและรัดกุม เพื่อให้การบริหารงานดังกล่าวมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กรมวิชาการได้เสนอให้โรงเรียนจัดระบบสารสนเทศทางด้านการศึกษาสำหรับใช้เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งของการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

กรมวิชาการ (2544, หน้า 25-27) ได้เสนอว่า เพื่อให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวได้ สถานศึกษาจำเป็นต้องมีข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณสมบัติที่ดีพอ ในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจ การวิเคราะห์ศักยภาพของสถานศึกษา การกำหนดนโยบาย การวางแผน การบริหารงาน และการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หากสถานศึกษาซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวไม่สามารถจัดระบบสารสนเทศได้อย่างเป็นระบบ การจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศมีไม่เพียงพอ ขาดความถูกต้อง ชัดเจน รวดเร็ว ทันต่อการใช้งานและตรงกับความต้องการของผู้ใช้แล้วประสิทธิภาพของการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพดังกล่าวของสถานศึกษาเอง ก็ย่อมลดน้อยลง อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อหน่วยงานทั้งระดับเหนือและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำข้อมูลสารสนเทศจากโรงเรียนไปใช้เพื่อการใดการหนึ่ง ก็จะทำให้การบริหารหรือ การพัฒนางานของหน่วยงานนั้น ๆ ลดประสิทธิภาพลงไปด้วยส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่บรรลุตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นตอนของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะต้องประกอบไปด้วย 1) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา 3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) การดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพการศึกษา 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี 8) การผุดงระบบการประกันคุณภาพ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในบริบทของการปฏิรูปการศึกษา ที่ใช้มาตรฐานเป็นแกนนำ จะเริ่มต้นตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานในระดับสถานศึกษา โดยการนำข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้ ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของสถานศึกษา ความต้องการของชุมชน ศักยภาพของสถานศึกษา นโยบายและแนวทางการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาใช้ในกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ซึ่งจะใช้เป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นสามารถนำไปพัฒนาเป็นมาตรฐานหลักสูตรการออกแบบกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน

วิชาการในรอบหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การติดตามตรวจสอบและทบทวนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพผู้เรียน การจัดทำรายงานและนำเสนอผลที่เกิดจากการบริหารจัดการ จุดเด่น และจุดที่ต้องพัฒนาของสถานศึกษาอันจะนำไปสู่การตัดสินใจในระดับต่างๆ และสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในระยะต่อไป

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้บรรลุมาตรฐานการศึกษาตามภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูล และสารสนเทศตลอดเวลาในการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากกระบวนการวางแผน และการตัดสินใจของผู้บริหารย่อมต้องใช้ระบบสารสนเทศเป็นหลักสำคัญของการบริหาร ทั้งนี้ระบบสารสนเทศจะต้องมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ ทันต่อเหตุการณ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ตรงต่อความต้องการ เพื่อให้การวางแผน และการตัดสินใจได้ตรงตามการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กรมสามัญศึกษา (2544, หน้า 11-14) ได้เสนอระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา 2) การตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา 3) การประเมินคุณภาพการศึกษา และได้เสนอกรอบแนวคิดในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ 5 ขั้นตอน คือ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูล 3) การประมวลผล 4) การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และ 5) การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ ซึ่งในทางปฏิบัตินั้นยังไม่สามารถมีและใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารและการปฏิบัติงานขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ มีข้อมูลไม่เพียงพอ ไม่เป็นปัจจุบันไม่ทันต่อการใช้งาน ข้อมูลไม่ถูกต้องและไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งเป็นเพราะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบยังได้รับการพัฒนาในด้านนี้ค่อนข้างน้อย ทำให้ยังมีความรู้ความเข้าใจในการจัดและใช้ข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบไม่ดีพอ อีกทั้งยังขาดความตระหนักในความสำคัญของข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบไม่ดีพอ และยังขาดความตระหนักในความสำคัญของข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการบริหารและการปฏิบัติงานอีกด้วย และมีปัจจัยที่ส่งผลที่สำคัญอีก คือ ขนาดของสถานศึกษา ก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลในเรื่องของการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ก็จะมีความพร้อมในด้านอุปกรณ์เครื่องมือในการจัดระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เนื่องจากการระดมทรัพยากรที่ดีกว่าประกอบกับมีบุคลากรที่มากกว่าสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กลงมา ทั้งระยะเวลาประสบการณ์ในการบริหารก็เป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจที่จะพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา นำมาถึงกระบวนการนำข้อมูลที่มีคุณภาพมาใช้ในการวางแผนการบริหารสถานศึกษา แต่ในความเป็นจริงขนาดของสถานศึกษาในระดับที่ต่างกัน ที่พร้อมไปด้วยวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือและบุคลากรถ้าไม่มีการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพ

ภายในสถานศึกษาที่ดีแล้ว ก็จะได้ข้อมูลที่น่ามาประกอบการวางแผนการบริหารสถานศึกษา ก็จะไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษา

สมเด็จพระสังฆราช (2551, กรกฎาคม 26) กล่าวว่า ในปัจจุบันระบบสารสนเทศมีความสำคัญ ในการบริหารงานมากเพราะได้นำข้อมูลที่มีอยู่ในองค์กรมาเป็นเครื่องมือในการประกอบการวางแผนการตัดสินใจ ในการทำงาน สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่นครสวรรค์ เขต 3 ยังพบว่าในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศยังไม่ชัดเจนและเป็นปัจจุบันและมีความล่าช้ามาก ประกอบกับสถานศึกษายังขาดกระบวนการนำสารสนเทศมาบริหารจัดการ และจากการประเมินผลการประกันคุณภาพของสถานศึกษาที่ผ่านมา ยังมีโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่จำนวนมาก ทั้งนี้ก็มีหลายสาเหตุด้วยกัน และอีกหนึ่งสาเหตุก็คือการนำข้อมูลสารสนเทศใช้ในการวางแผน ตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) กำหนด ประกอบกับข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาไม่ทันสมัย ล่าช้า ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ และในการบริหารสถานศึกษาต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศมาประกอบการตัดสินใจและวางแผนการบริหารสถานศึกษา

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในเรื่องความต้องการในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากระดับความต้องการของผู้บริหารและครู เป็นข้อมูลให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 ใช้ในการประกอบการพิจารณา ในการวางแผน การตัดสินใจ ปรับปรุงและพัฒนาาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

### ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์และขนาดสถานศึกษา

### ความสำคัญของการวิจัย

1. ผู้บริหารและครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น

2. นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนดวางแผนแก้ไข ปรับปรุง และส่งเสริมในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น

## ขอบเขตของการวิจัย

### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 (สถานศึกษาของรัฐบาล) ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2,396 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารจำนวน 243 คน เป็นครู จำนวน 2,153 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3, 2551, หน้า 5)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite populations) สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของตัวอย่างจึงใช้สูตรของยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง 0.05 ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2546, หน้า 45) ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 344 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยการเทียบหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้วนำไปเทียบร้อยละคือ ขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารเทียบร้อยละ 40 และขนาดกลุ่มตัวอย่างของครูเทียบร้อยละ 60 ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ทั้งหมดจำนวน 138 คน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มครูทั้งหมดจำนวน 206 คน

### 2. ตัวแปรที่ศึกษา

#### 2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables)

##### 2.1.1 ตำแหน่ง จำแนกเป็น

- 1) ครู
- 2) ผู้บริหาร

##### 2.1.2 เพศ จำแนกเป็น

- 1) ชาย
- 2) หญิง

##### 2.1.3 อายุ จำแนกเป็น

- 1) ต่ำกว่า 30 ปี
- 2) 30 - 39 ปี
- 3) 40 - 49 ปี
- 4) 50 ปีขึ้นไป

#### 2.1.4 วุฒิการศึกษา จำแนกเป็น

- 1) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

#### 2.1.5 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน จำแนกเป็น

- 1) ต่ำกว่า 10 ปี
- 2) 10 - 19 ปี
- 3) 20 ปีขึ้นไป

#### 2.1.6 ขนาดสถานศึกษา จำแนกเป็น

- 1) ขนาดเล็ก
- 2) ขนาดกลาง
- 3) ขนาดใหญ่

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ ความต้องการในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา 2) การตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา 3) การประเมินคุณภาพการศึกษา ในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูล 3) การประมวลผลข้อมูล 4) การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ 5) การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้

#### นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายและขอบเขตของคำที่ใช้ดังต่อไปนี้

**ความต้องการ** หมายถึง ความมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กรให้ดีขึ้นจากสภาพเดิมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ความต้องการเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

**การจัดระบบ** หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำข้อมูลให้เป็นสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการประกอบการตัดสินใจ การวางแผนและการควบคุมปฏิบัติงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

**สารสนเทศ** หมายถึง สิ่งที่ได้จากการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาผ่านการประมวลผลแล้ว ซึ่งถูกต้องตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ อาจอยู่ในรูปแบบของ ข่าวสาร ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ผู้รับเข้าใจและสามารถนำไปใช้ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ในการวิจัยนี้เป็นสารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

โดยกำหนดตามกรอบแนวคิดในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งภายในและภายนอกที่จำเป็นต่อสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนศักยภาพของสถานศึกษา เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด แสดงถึงจุดเด่นและจุดด้อยที่ต้องการพัฒนาของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นข้อมูลที่เป็นตัวเลข ข้อความ เสียงและภาพ นำไปสู่การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการรับการประเมินภายนอกจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2. การตรวจสอบข้อมูล หมายถึง การตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติที่ดี นำข้อมูลสารสนเทศมาวิเคราะห์ วางแผน ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ตามศักยภาพของโรงเรียน และยังคงคำนึงถึงความต้องการของชุมชน สังคมด้วย เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

3. การประมวลผลข้อมูล หมายถึง การนำข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วมาวิเคราะห์และประมวลผลให้เป็นสารสนเทศตามความต้องการ โดยใช้เครื่องมือและการนำเทคนิคหรือวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการวิเคราะห์ประมวลผล เพื่อให้ได้สารสนเทศที่นำมาพัฒนาหรือเป็นแนวดำเนินงานในการประเมินคุณภาพการศึกษา

4. การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ หมายถึง การนำข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านการประมวลผล จัดให้มีแหล่งจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศไว้ในหน่วยงาน โดยการจัดเป็นหมวดหมู่หรือจัดเก็บในรูปแบบของตาราง แผนภูมิ แผนผัง คำบรรยาย ภาพผลงานหรือลงคอมพิวเตอร์ เพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้เพื่อการประเมินคุณภาพ

5. การนำสารสนเทศไปใช้ หมายถึง การนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนตัดสินใจในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ การพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานการศึกษา โดยแสดงผลข้อมูล สารสนเทศที่ได้ประมวลผลไว้ในรูปแบบต่าง ๆ นำเสนอรายงานเกี่ยวกับสภาพและผลการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งปริมาณ เชิงคุณภาพให้กับชุมชน หน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ หรือหน่วยงานต้นสังกัดตลอดจนคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายนอก

**การประกันคุณภาพภายใน** หมายถึง การประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น โดยระบบการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา หมายถึง การกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2. การตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา หมายถึง การตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินงานในสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง

**สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา** หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 หน่วยงานส่วนกลางที่รับผิดชอบติดต่อประสานงานกับโรงเรียน ใน 5 อำเภอ คือ อำเภอ ตาคลี อำเภอตากฟ้า อำเภอไพศาลี อำเภอท่าตะโก อำเภอหนองบัว

**ขนาดของสถานศึกษา** หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 ที่มีจำนวนนักเรียนแตกต่างกันโดยแบ่งออกเป็น 3 ขนาด คือ

1. ขนาดเล็ก สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 120 คนลงมา
2. ขนาดกลาง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 121 - 300 คน
3. ขนาดใหญ่ สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป

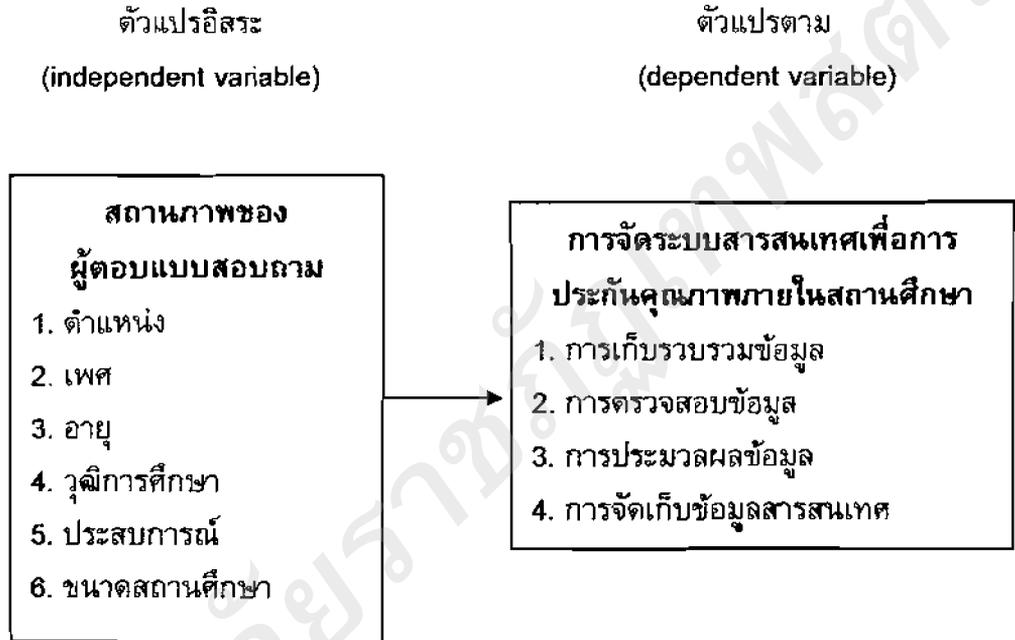
**ผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนหรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3

**ครู** หมายถึง ข้าราชการครู พนักงานราชการ ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3

### กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดในการจัดระบบสารสนเทศของกรมสามัญศึกษา (2544, หน้า 11-14) ได้เสนอกรอบแนวคิดในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ 5 ขั้นตอน คือ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูล 3) การประมวลผลข้อมูล 4) การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ 5) การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาโดยยึดกรอบแนวคิดดังกล่าว โดยศึกษาตามความต้องการของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 และศึกษาเปรียบเทียบตามตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา ดังรายละเอียดกรอบแนวคิดในการวิจัยในภาพ 1



ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

#### สมมติฐานการวิจัย

ความต้องการในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์และขนาดสถานศึกษา